

---

# KALASTAJIEN JA VESIALUEEN OMISTAJIEN YHTEISTYÖN KEHITTÄMINEN SISÄ-SUOMESSA

---



**Laatijat:**

Tiina Toivonen ja

Virve Kinnunen

**Hankkeen toteuttaja:** Kehittämissyhtiö Witas Oy

**Esimiehen allekirjoitus ja nimenselvennys:**

*Tapani Laitinen*  
TAPANI LAITINEN

## **Sisällys**

1. Tiivistelmä.....	1
2. Johdanto .....	1
3. Menetelmät ja toteutetut toimet.....	2
4. Tulokset ja niiden tarkastelu.....	3
5. Taloudellinen toteuma .....	5

## 1. TIIVISTELMÄ

Kalastajien ja vesialueenomistajien yhteistyön kehittäminen Sisä-Suomessa -hankkeessa kehitettiin kalastajien ja vesialueenomistajien yhteistyötä pohjoisessa Keski-Suomessa. Tavoitteena oli löytää keinoja, kuinka kalastuksesta saataisiin kannattavampaa sekä edistää kalastajien ja vesialueenomistajien välistä yhteistyötä.

Hankkeen hallinnoinnista ja toimenpiteiden toteutuksesta vastasi Kehittämisyhtiö Witas Oy ajalla 1.2.-20.9.2022. Hankkeen kokonaiskustannukset olivat 12 200 € ja hankkeen rahoitti Pohjois-Savon ELY-keskus Euroopan meri- ja kalatalousrahastosta.

## 2. JOHDANTO

Kotimaisen kalan edistämishjelma velvoittaa viranomaisia ja kalatalousalan kehittäjiä pyrkimään siihen, että kotimaisen kalan käyttö kaksinkertaistuu vuoteen 2035 mennessä. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi tulee myös sisävesien potentiaali villikalan tuotannossa pystyä hyödyntämään nykyistä huomattavasti paremmin.

Viime aikoina uusia kalastajia on tullut vesille, mutta ongelmaksi on muodostunut lupa-alueiden saaminen uusille kalastajille. Myös pitkään toimineet kalastajat ovat raportoineet luvansaannin vaikeutuneen monilla alueilla. Pahimmillaan lupia ei myydä kaupallisille kalastajille ollenkaan, jos nämä eivät ole osakaskunnan osakkaita. Jossain lupien hinnat tai lupaehdot ovat kalastajien näkökulmasta kohtuuttomat. Eniten ongelmia on Pohjoisessa Keski-Suomessa ja Lahden Vesijärvellä.

Näiden haasteiden ja ongelmien pohjalta Kalastajien ja vesialueen omistajien yhteistyön kehittäminen Sisä-Suomessa -hanke sai alkunsa. Hankkeen ideana oli luoda hyvä keskusteluyhteys vesialueen omistajien, eli lähinnä osakaskuntien, ja kaupallisten kalastajien välille.

Keskusteluyhteyden luominen on tärkeää, sillä usein ongelmien taustalla on se, ettei kaupallisten kalastajien toimintatapoja ja vaikutuksia kalakantoihin tunneta riittävän hyvin. Hankkeen tavoitteena oli luoda keskusteluyhteys alueellisten keskustelutilaisuuksien kautta ja osallistamalla osakaskuntien kokouksiin.

Hankkeen toimenpiteet toteutettiin Sisä-Suomen kalatalousryhmän toimialueella. Toimenpiteet kohdistuivat pohjoisen Keski-Suomen alueelle sekä Lahden Vesijärven alueelle. Toteutusaika oli 1.2.-30.9.2022. Hankeen hallinnoijana ja päätoteuttajana toimi Kehittämisyhtiö Witas Oy. Hankkeen rahoitti Pohjois-Savon ELY-keskus Euroopan meri- ja kalatalousrahastosta.



Sisä-Suomen  
Kalaleader



### 3. MENETELMÄT JA TOTEUTETUT TOIMET

Kalastajien ja vesialueen omistajien yhteistyön kehittäminen Sisä-Suomessa -hankkeen toteutusaika oli 1.2.-30.9.2022 ja sen hallinnoijana ja päätoteuttajana toimi Kehittämisyhtiö Witas Oy. Hankkeessa työskenteli kaksi osa-aikaista henkilöä. Tiivistä yhteistyötä tehtiin Sisä-Suomen Kalaleaderin kanssa. Hankkeella ei ollut ohjausryhmää, mutta hankkeen toimenpiteitä suunniteltiin ja toteutusta seurattiin yhteistyö- ja suunnittelupalavereissa, joihin osallistui Kehittämisyhtiö Witasen sekä Sisä-Suomen Kalaleaderin työntekijöitä.

Hankkeen yhteistyökumppaneita olivat Kalatalouden Keskusliitto ja sen jäsenjärjestöt (kalatalouskeskukset), Suomen sisävesiammattikalastajaliitto, Sisä-Suomen kalatalousryhmä ja Pohjois-Savon ELY-keskus. Lisäksi yhteistyötä tehtiin kaupunkien ja kuntien kanssa, jotta hankkeen toimenpiteistä saatiin viestittyä mahdollisimman laajalle ryhmälle.

#### Hankkeen toimenpiteet 1.2.-30.9.2022

Hankkeen aikana kartoitettiin ja kerättiin kaupallisten kalastajien ja osakaskuntien yhteystietoja. Yhteystietojen löytäminen oli haasteellista, sillä tieto on hyvin hajallaan. Lisäksi yhteystiedot olivat osittain puutteellisia, vanhentuneita tai niitä ei löytynyt lainkaan. Osakaskunnilta löytyi helpommin puhelinnumero, mutta sähköpostiosoitteetiedot olivat puutteellisia.

Hankkeen tavoitteena oli luoda hyvä keskusteluyhteys vesialueen osakaskuntien ja kaupallisten kalastajien välille järjestämällä yhteisiä verkostoitumistilaisuuksia.

Hankkeen aikana toteutettiin suunnitelman mukaisesti kolme keskustelu- ja verkostoitumistilaisuutta, joista ensimmäinen järjestettiin 12. toukokuuta Viitasaaren Digikeskuksella, toinen 15. kesäkuuta Lahden Vesijärvellä Niemimäen Juhla- ja majoitustilalla sekä kolmas 22. syyskuuta Saarijärven Paavon Tuvalla. Tilaisuudet avasivat keskusteluyhteyksiä kaupallisten kalastajien, osakaskuntien ja sidosryhmien välillä. Lisäksi tilaisuuksien tarkoituksena oli jakaa tietoa mm. siitä, millaisia vaikutuksia kalastuksella on kalakantoihin ja vesistöihin.

- **Viitasaaren tilaisuuteen** osallistui kaupallisia kalastajia, osakaskuntien jäseniä sekä sidosryhmien edustajia (viranomaistahot, järjestöt, yhdistykset) yhteensä 25 henkilöä. Tilaisuuden pääkohderyhmiä olivat pohjoisen Keski-Suomen kaupalliset kalastajat sekä osakaskunnat. Tilaisuuden ilmapiiri oli hyvä ja keskusteleva. Palautekyselyn mukaan tilaisuus oli onnistunut. Palautteen mukaan paikallisia osakaskuntien jäseniä toivottiin olevan enemmän paikalla.
- **Lahden Vesijärven tilaisuuteen** kutsuttiin Lahden Vesijärven alueen kaupallisia kalastajia sekä osakaskuntia. Tilaisuuteen osallistui kaupallisia kalastajia ja sidosryhmien edustajia (viranomaistahot, järjestöt, yhdistykset) yhteensä 9 henkilöä. Tilaisuuteen ei saatu paikalle yhtään osakaskunnan jäsentä. Tilaisuuden ilmapiiri oli keskusteleva ja avoin.
- **Saarijärven tilaisuuteen** kutsuttiin Saarijärven kalatalousreitin osakaskuntien edustajat sekä alueen kaupallisia kalastajia. Tilaisuuteen osallistui kaupallisia kalastajia, osakaskuntien edustajia sekä sidosryhmien edustajia yhteensä 14 henkilöä. Palautekyselyn mukaan tilaisuus oli hyvähentkinen, mutta osakaskuntien edustusta toivottiin vielä enemmän. Yhteistyön kehittämisen tarve nousi esille palautteissa.

- Tilaisuuksiin osallistuneille lähetettiin tilaisuuden aineistot ja asiantuntijoiden esitykset sekä palautekysely. Palautekyselyyn vastanneiden määrä oli todella vähäinen. Viitasaaren tilaisuuden palautekyselyyn vastausmäärä oli 4. Vesijärven tilaisuuden palautekyselyyn tuli vain yksi vastaus. Saarijärven palautekyselyyn tuli 7 vastausta.

Hankkeen aikana tarkoituksena oli osallistua osakaskuntien kokouksiin, mutta näihin tilaisuuksiin ei tämän hankkeen aikana ollut mahdollisuutta osallistua.

### Tiedottaminen

Hankkeen aikana kohderyhmiä tavoiteltiin pääasiassa puhelimitse, joko soittamalla tai laittamalla tekstiviestiä. Viestinnässä hyödynnettiin sähköpostiviestintää niiltä osin, mikä oli mahdollista osoitetietojen puutteellisuuden vuoksi.

Hankkeessa toteutetuista tilaisuuksista tiedotettiin pääasiassa Kehittämissyhtiö Witas Oy:n internet-sivujen ja sosiaalisen median kanavien kautta. Lisäksi keskustelutilaisuuksista laitettiin kutsuja sähköpostitse suoraan kalastajille ja osakaskunnan jäsenille. Niille, joiden sähköpostiosoitetta ei löytynyt lähetettiin kutsu puhelimitse, tekstiviestitse tai soittamalla. Lisäksi tilaisuuksista välitettiin tietoa kuntien viestintä- ja markkinointihenkilöille ja välitettiin pyyntö, että välittäisivät tietoa eteenpäin heidän viestintävälineiden kautta.

## 4. TULOKSET JA NIIDEN TARKASTELU

Hankkeen tavoite luoda keskusteluyhteys vesialueen omistajien, osakaskuntien, ja kaupallisten kalastajien välille toteutui. Hankkeen aikana järjestetyt tilaisuudet olivat keskustelevia ja tunnelma tilaisuuksissa oli hyvä ja yhteistyömyönteinen. Tosin tilaisuuksiin osallistuminen oli vähäistä erityisesti osakaskuntien jäsenten osalta.

Hankkeen tavoitteena oli lisätä tietoisuutta kalastajien toimintatavoista ja vaikutuksista kalakantoihin, mutta tämä tavoite ei toteutunut toivotulla tavalla osakaskuntien jäsenten vähäisen osallistumisen vuoksi.

Hankkeen aikana esille nousi huoli ammattikalastajien määrästä ja kalastajien ikääntymisestä. Pohjoisessa Keski-Suomessa sekä Lahden alueella ammattikalastajat ovat ikääntymässä ja nuorempaa sukupolvea kaivattaisiin. Lahden alueella talkookalastus on ollut aikaisemmin aktiivista, mutta nykyään sitä ei juuri ole. Alueelle kaivataan kalastajia ja erityisesti ammattikalastajia.

Hankkeeseen osallistuneet kokivat, että kalastajien vesille pääsyyn liittyvät asiat ovat paikoin menneet eteenpäin. Toisaalta monet kokivat, että kalastajien pääsyä vesille tulisi parantaa ja helpottaa, jotta ammatin harjoittaminen ja elinkeinon toteuttaminen saataisiin nostettua korkeammalle tasolle.

Kalastuslupien saantia ei koettu suurimmaksi ongelmaksi, vaan ennemminkin vesialueiden pirstaloisuus ja osakaskuntien suuri määrä. Ongelma on siinä, että järvillä on useita eri osakaskuntia ja ammattikalastajan on haettava luvat useammalta eri taholta. Toiminnan helpottamiseksi ja parantamiseksi tulisi pyrkiä yhdistämään osakaskuntia, jolloin järvellä ei olisi kuin yksi osakaskunta jolta luvat haetaan. Osakaskunta voi



Elinkeino-, liikenne- ja  
ympäristökeskus



EUROOPAN MERI- JA KALATALOUSRAHASTO  
SUOMEN TOIMINTASUUNNITELMA  
2014-2020



Sisä-Suomen  
Kalaleader



olla myös useamman järven yhteinen suurempi kokonaisuus. Osakaskuntien yhdistäminen helpottaisi ja selkeyttäisi kokonaisuutta.

Yksityisten omistamat vesialueet koetaan yhteistyön rakentamisessa ja kehittämisessä haasteellisina. Haasteena koettiin myös se, ettei maanomistajat välttämättä anna lupaa ammattikalastuksen harjoittamiseen, esim. luvan saanti rysän kiinnittämiseksi maanomistajan maille voi olla haasteellista.

Paikoin on kuitenkin tapahtunut edistystä, mutta samat ongelmat ovat edelleen taustalla, elinkeinon harjoittaminen on usein vesialueen omistajien käsissä. Ei riitä, että ammattikalastaja saa pyydyslupia, vaan yhteistyötä tulisi olla vesialueiden omistajien, kalastajien ja viranomaisten sekä asiantuntijoiden välillä huomattavasti enemmän ja toiminnan tulisi olla vuorovaikutteisempaa.

Pohjoisessa Keski-Suomessa kaupallisen kalastuksen tarpeisiin soveltuville kalankäsittelytiloille olisi tarve. Viitasaarella on tällä hetkellä pieni hilesatamasta, Porthanin sataman, joka soveltuu lähinnä vapaa-ajankalastajille, ei niinkään ammattikalastajille. Ammattikalastajat pystyvät hyödyntämään satamaa lähinnä siten, että saavat satamasta jäätä. Kalankäsittely on työlästä, eikä riittävän tehokkaita ja hyviä lajittelulaitteistoja ole juurikaan saatavilla. Laitteistojen tehokkuuden lisäämisessä on kehitettävää.

Lahden Satama ja kalanlajittelualueen kehittämiseksi on toteutettu kehittämistoimenpiteitä, joiden tavoitteena on kehittää kalankäsittely- ja lajittelutiloja. Alueen logistiikka ja kalavarastojen kartoituksen tekeminen koettiin tärkeäksi, joka tukisi alueen kaupallisen kalastuksen toimintaa.

Saarijärvellä koettiin, että enemmän tulisi saada aktivoitua vielä osakaskuntia, vesialueen omistajia ja kalastajia yhteistyöhön. Lisäksi koettiin, että järvien tuoton hyödyntäminen on vielä vähäistä ja siksi osaltaan kummeksuttiin, miksi jossain paikoissa kalastus halutaan kieltää.

Kotimaisen kalan käyttö tulisi kaksinkertaistaa. Kotimaisen kalan käyttö edistää vesistöjen kunnan parantumista sekä edistää kansanterveyttä. Lähikalaa tulisi saada enemmän kauppoihin. Elintarvikekäytössä haasteita on tuonut kalakannan rakenteen muuttuminen, kalakoon pienentymisen vuoksi. Pienelle kalalle ei juurikaan ole markkinoita, lähinnä ne menevät eläinten rehuksi tai kaasuksi.

### **Jatkotoimenpiteet**

Toivottiin, että hankkeelle saataisiin jatkoa ja konkreettisia toimenpiteitä aikaiseksi, mm. osuuskuntien yhdistämisen ja yhteistyön rakentamisen edistämiseksi. Eri toimijoiden välistä yhteistyötä ja avoimuutta pidetään erittäin tärkeänä.

Tilaisuuksissa nousi esille, että olisi hyvä käydä tutustumassa eri paikkakunnilla, miten ammattikalastus on toteutettu ja miten yhteistyö sujuu hyvin ja miten kalastus voisi työllistää. Toimenpiteitä tulisi kohdistaa myös siihen, miten alalle saataisiin enemmän nuoria ja tukea nuoria kalastajia, joilla on halua kehittää ja kasvattaa toimintaa.

Osakaskuntien aktiivisuutta tulisi parantaa ja saada vahvempaa yhteistyötä rakennettua osakaskuntien ja kalastajien välille. Tarvetta olisi hankkeelle, jonka tavoitteena ja toimenpiteinä on yhdistää osakaskuntia ja kehittää toiminnan pirstaleisuutta. Toimenpiteiden toteuttamisessa olisi hyvä olla mukana Metsähallitus sekä Maanmittauslaitos. Tarvetta on myös pienemmille esiselvityshankkeille. Osakaskuntien yhdistämiseksi



Elinkeino-, liikenne- ja  
ympäristökeskus



EUROOPAN MERI- JA KALATALOUSRAHASTO  
SUOMEN TOIMINTAOHJELMA  
2014-2020



Sisä-Suomen  
Kalaleader



ja toimenpiteiden monipuolistamiseen olisi mahdollista hakea tukea.

Hankkeen aikana ei suoranaisesti syntynyt yhtään uutta työpaikkaa tai yritystä. Hankkeen toimenpiteillä ei myöskään ollut vaikutuksia yritysten tai työpaikkojen vähentymiselle.

## 5. TALOUDELLINEN TOTEUMA

Kustannusarvio		
Kustannuslaji	Kustannus	Toteuma
Palkat sivukuluineen	10 000 €	9964,43 €
Matkakulut	700 €	471,96 €
Flat rate 15%, (puhelin, internet, tapaamiset, toimistokulut)	1 500 €	1494,66 €
<b>Yhteensä</b>	<b>12 200 €</b>	<b>11931,05 €</b>



Elinkeino-, liikenne- ja  
ympäristökeskus



Sisä-Suomen  
Kalaleader

